МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ
Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Таюрский Д.А.
____
"___"______________20___ г.

Программа дисциплины

Введение в тюркскую филологию Б1.В.ОД.4

Направление подготовки: 45.03.01 - Филология
Профиль подготовки: Прикладная филология: татарский язык и литература, журналистика
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: очное
Язык обучения: русский
Автор(ы):
Саттарова М.Р. , Юсупова А.Ш.
Рецензент(ы):
Денмухаметова Э.Н.

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Замалетдинов Р. Р.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации (Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No

Казань
2018

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Саттарова М.Р. кафедра общего языкознания и тюркологии Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , Madina.Sattarova@kpfu.ru ; директор Высшей школы (в составе института) Юсупова А.Ш. Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая Институт филологии и межкультурной коммуникации им. Льва Толстого , Alfiia.Iousoupova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

1) Ознакомить студентов с семьей тюркских языков, их географическим распространением;

2) Ознакомить формированием и развитием тюркских языков;

3) Познакомить классификациями тюркских языков, основными группами тюркских языков;

4) Познакомить основными этапами развития тюркологии.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ОД.4 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 45.03.01 Филология и относится к обязательным дисциплинам. Осваивается на 1 курсе, 2 семестр.

Образовательная программа высшего профессионального образования по специальности: 45.03.01 Филология. В.ОД.4.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-10 (общекультурные компетенции)	способностью использовать основные положения и методы социальных и гуманитарных наук (наук об обществе и человеке), в том числе психологии и педагогики, в различных сферах жизнедеятельности
ПК-1 (профессиональные компетенции)	способностью применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности
ПК-10 (профессиональные компетенции)	владением навыками перевода различных типов текстов (в основном научных и публицистических, а также документов) с иностранных языков и на иностранные языки; аннотирование и реферирование документов, научных трудов и художественных произведений на иностранных языках
ПК-2 (профессиональные компетенции)	способностью проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области филологического знания с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов
ПК-8 (профессиональные компетенции)	владением базовыми навыками создания на основе стандартных методик и действующих нормативов различных типов текстов

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-5 (общекультурные компетенции)	способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- тюркские языки и географическое распространение, социально-политический статус языка;
- формирование и развитие тюркских языков;
- о традиционных письменностях, принятых в тюркском языковом круге;
- историю становления тюркологии как науки;

2. должен уметь:

- разбираться в генетической классификации алтайских языков;
- понимать развитие тюркологической науки;
- четко представить историю развития тюркских языков;
- иметь представление о структуре алтайского языкового типа;

3. должен владеть:

- принципами классификации тюркских языков;
- конкретными знаниями о тюркских языках, о тюркологических научных центрах РФ и зарубежом.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

знать:
- тюркские языки и географическое распространение, социально-политический статус языка;
- формирование и развитие тюркских языков;
- о традиционных письменностях, принятых в тюркском языковом круге;
- историю становления тюркологии как науки;
уметь:

разбираться в генетической классификации алтайских языков;
- понимать развитие тюркологической науки;
- четко представить историю развития тюркских языков;
- иметь представление о структуре алтайского языкового типа
вледеть:
принципами классификации тюркских языков;
- конкретными знаниями о тюркских языках, о тюркологических научных центрах РФ и зарубежом.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Общая трудоемкость дисциплины составляет 2 зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет во 2 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Семья тюркских языков и их географическое распространение.	2	1	2	4	0	Устный опрос Тестирование
2.	Тема 2. Формирование и основные этапы развития тюркских языков.	2	2-3	2	4	0	Тестирование
3.	Тема 3. Урало-алтайская и алтайская гипотезы в тюркологии.	2	4	2	2	0	
4.	Тема 4. Классификация и основные группы тюркских языков.	2	5	2	2	0	Реферат
5.	Тема 5. Основные этапы развития тюркологической науки.	2	6-10	8	2	0	Тестирование
6.	Тема 6. Тюркология в РФ и зарубежом в настоящее время.	2	11	2	4	0	Реферат
.	Тема . Итоговая форма контроля	2		0	0	0	Зачет
	Итого			18	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Семья тюркских языков и их географическое распространение.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Тюркология фәненең барлыкка килүе һәм бүгенге торышы. Ориенталистика фәне һәм тюркология.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Хәзерге төрки халыклар, аларның таралыш географиясе, телләре һәм территориаль яктан төркемләнүе: 1) Көнбатыш төркем (Литваның көнбатыш өлешендә, Украина, Молдавиядә яшәүче төрки халыклар); 2) Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халыклар; 3) Идел буе һәм Уралда яшәүче төрки халыклар; 4) Урта Азия һәм Казахстанда яшәүче төрки халыклар; 5) Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халыклар; 6) Көнчыгыш Себердә яшәүче төрки халыклар; 7) Алтай төркиләренең телләре; 8) Саян таулары ягында таралган төрки халыклар. Чит илләрдә яшәүче төрки халыклар.

Тема 2. Формирование и основные этапы развития тюркских языков.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Төрки телләр үсешендә тарихи чорлар.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Төрки телләр үсешендә тарихи чорлар һәм аларга характеристика. Бу чорларда үсеш алган төрки халыклар, алар калдырган фәнни, мәдәни, әдәби, лингвистик мирас.

Тема 3. Урало-алтайская и алтайская гипотезы в тюркологии.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Төрки телләрнең башка телләргә мөнәсәбәте ягыннан Алтай һәм Урал-Алтай теорияләре.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Алтай телләре. Урал-Алтай телләре. Алтай телләренә нигез салучы Ф.И.Табберт-Страленберг. Алтай телләренең типологик охшашлыгы. Бу мәсьәләгә төрлечә карашлар.

Тема 4. Классификация и основные группы тюркских языков.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Төрки телләрне төркемләү принциплары классификацияләр

практическое занятие (2 часа(ов)):

Төрки телләрне төркемләү мәсьәләсе. Классификация нигезенә салына торган билгеләр. М.Кашгари, В.В.Радлов, Ф.Е.Корш, Н.Ф. Катанов, А.Н.Самойлович, С.Е.Малов, Н.А.Баскаков классификацияләре. Аларның лингвистик һәм тарихи-этник нигезләре.

Тема 5. Основные этапы развития тюркологической науки.

лекционное занятие (8 часа(ов)):

Төрки телләрне өйрәнү тарихы.

практическое занятие (2 часа(ов)):

XVIII йөз башында Россиядә иҗтимагый-сәяси шартлар. Перт I нең Көнчыгыш сәясәтенә бәйле рәвештә тюркологиянең беренче яралгылары. Д.Кантимер эшчәнлеге. Россиядә академия ачылу. Беренче экспедицияләр оештырылу. Академия оештырылу һәм аның көнчыгышны өйрәнү юнәлеше. Г.З.Байер, Г.Я.Кер, Ф.И.Табберт-Страленберг эшчәнлеге. Экспедицияләр оештыру. Барлык телләрнең чагыштырмалы сүзлеге. Дамаскин сүзлеге. Паллас сүзлеге. Төрле уку йортларында көнчыгыш телләрне һәм татар телен укыта башлау (Әстерхан халык училещесы, Беренче Казан гимназиясе, Казан рухани семинариясе һ.б.) С.Хәлфин эшчәнлеге. Россиядә университетлар: Харьков, Мәскәү, Казан, Петербург университетлары, Мәскәүдә Лазарев исемендәге көнчыгыш телләрне өйрәнү институты, Казан университеты. Казан университетында беренче төрки-татар кафедрасы. И.Хәлфин, А.Казембек, М.Мәхмүдев, И.Н.Березин, Н.Катанов эшчәнлеге. Университет галимнәре тирәсенә төрле уку йортларында укыткан галимнәрнең туплануы һәм Казан тюркологлар мәктәбе барлыкка килү. Казан тюркологлар мәктәбенең төп үзенчәлекләре.

Тема 6. Тюркология в РФ и зарубежом в настоящее время.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Төрки тел белеме мәркәзләре. Мәскәү, Санкт-Петербург, Баку, Фрунзе, Новосибирск, Ташкентта төрки тел белеме мәркәзләре. Н.К.Дмитриев, Э.В.Севортян, Э.Н.Нәҗип, Н.А.Баскаков, Э.Р.Тенишев, А.Н.Кононов, А.М.Щербак һ.б. тел белеме өлкәсендә эшчәнлеге һәм хезмәтләре.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Чит илләрдә төрки тел белеме. Венгрия, Алмания, Америка, Финляндия, Болгария, Швейция, Польша, Япониядә төрки тел белеме

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Семья тюркских языков и их географическое распространение.	2	1	подготовка к тестированию	1	тестирование
				подготовка к устному опросу	1	устный опрос
2.	Тема 2. Формирование и основные этапы развития тюркских языков.	2	2-3	подготовка к тестированию	6	тестирование
3.	Тема 3. Урало-алтайская и алтайская гипотезы в тюркологии.	2	4	подготовка к тестированию	4	тесирование
4.	Тема 4. Классификация и основные группы тюркских языков.	2	5	подготовка к реферату	2	реферат
5.	Тема 5. Основные этапы развития тюркологической науки.	2	6-10	подготовка к тестированию	6	тестирование
6.	Тема 6. Тюркология в РФ и зарубежом в настоящее время.	2	11	подготовка к реферату	16	реферат
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузовское освоение курса "Введение в тюркскую филологию" предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий. Из традиционных образовательных технологий используются в учебном процессе лекция, практическое занятие, семинар и др. В курсе используются новые информационные технологии: Интернет-ресурсы и др.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Семья тюркских языков и их географическое распространение.

тестирование , примерные вопросы:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Төрки халыкларның географик урнашуы 1. Идел буе Уралда яшәүче төрки халык: а) гагауз б) башкорт в) якут г) төрек 1.б 2. Идел буе Уралда яшәүче төрки халык: а) татар б) казах в) кыргыз г) әзербайҗан 2. а 3. Идел буе Уралда яшәүче төрки халык: а) караим б) үзбәк в) төрек г) чуваш 3. г 4. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык: а) караим б) кумык в) кыргыз г) хакас 4. б 5. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык: а) урум б) трухмен в) төрекмән г) казах 5. б 6. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык: а) әзербайҗан б) уйгыр в) караим г) шор 6. а 7. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык: а) кырым татарлары б) карачай-балкар в) себер татарлары г) чулым төркиләре 7. б 8. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) уйгыр б) татар в) чуваш г) алтай 8. а 9. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) чуваш б) башкорт в) татар г) төрекмән 9. г 10. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) кырымчак б) комык в) каракалпак г) караим 10. в 11. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) үзбәк б) хакас в) урум г) кырым татарлары 11. а 12.Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) татар б) гагауз в) кыргыз г) кырым татарлары 12. в 13. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык: а) чуваш б) казах в) төрек г) алтай 13. б 14. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык: а) караим б) төрекмән в) уйгыр г) тува 14. а 15. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык: а) кыргыз б) кырымчак в) казах г) хакас 15. б 16. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык: а) алтай б) шор в) урум г) үзбәк 16. в 17. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык: а) үзбәк б) хакас в) чуваш г) гагауз 17. г 18. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык: а) кырым татарлары б) себер татарлары в) татарлар г) әзербайҗан 18. а 19. Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык: а) себер татарлары б) кырым татарлары в) кумык г) карачай-балкар 19. а 20. Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык: а) чулым татарлары б) чуваш в) тува г) якут 20. а

устный опрос , примерные вопросы:

Төрки тел белеменә кереш фәненең өйрәнү предметы, бурычлары. Ориенталистика фәне һәм тюркология барлыкка килү, бүгенге торышы. Хәзерге төрки телләр һәм халыклар. Аларның таралыш географиясе, территориаль төркемнәренә гомуми характеристика.

Тема 2. Формирование и основные этапы развития тюркских языков.

тестирование , примерные вопросы:

Себер халыкларын географик урыны белән тәңгәлләштерегез: 1) Көнбатыш регион а) тува, тофалар 2) Көнчыгыш регион б) Себер татарлары, Чулым татарлары 3) Саян регионы в)хакас, шорлар 4) Алтай регионы г)якутлар, долганнар

Тема 3. Урало-алтайская и алтайская гипотезы в тюркологии.

тесирование , примерные вопросы:

Алтай телләре. Урал-Алтай телләре. Алтай телләренә нигез салучы Ф.И.Табберт-Страленберг. Алтай телләренең типологик охшашлыгы. Бу мәсьәләгә төрлечә карашлар.

Тема 4. Классификация и основные группы тюркских языков.

реферат , примерные темы:

Төрки телләрне төркемләү мәсьәләсе. Классификация нигезенә салына торган билгеләр. М.Кашгари, В.В.Радлов, Ф.Е.Корш, Н.Ф. Катанов, А.Н.Самойлович, С.Е.Малов, Н.А.Баскаков классификацияләре. Аларның лингвистик һәм тарихи-этник нигезләре.

Тема 5. Основные этапы развития тюркологической науки.

тестирование , примерные вопросы:

Тюркология үсешендә этаплар.

Тема 6. Тюркология в РФ и зарубежом в настоящее время.

реферат , примерные темы:

Венгрия, Алмания, Америка, Финляндия, Болгария, Швейция, Польша, Япониядә төрки тел белеме.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к зачету:

1) Контрольные вопросы и задания для проведения текущего контроля и промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины (Үткән материалларны ныгыту һәм кабатлау өчен тест үрнәкләре)

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Тесты

Төрки халыкларның географик урнашуы

1. Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) гагауз

б) башкорт

в) якут

г) төрек

1.б

2. Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) татар

б) казах

в) кыргыз

г) әзербайҗан

2. а

3. Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) караим

б) үзбәк

в) төрек

г) чуваш

3. г

4. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) караим

б) кумык

в) кыргыз

г) хакас

4. б

5. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) урум

б) трухмен

в) төрекмән

г) казах

5. б

6. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) әзербайҗан

б) уйгыр

в) караим

г) шор

6. а

7. Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) кырым татарлары

б) карачай-балкар

в) себер татарлары

г) чулым төркиләре

7. б

8. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:

а) уйгыр

б) татар
в) чуваш
г) алтай
8. а
9. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:
а) чуваш
б) башкорт
в) татар
г) төрекмән
9. г
10. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:
а) кырымчак
б) комык
в) каракалпак
г) караим
10. в
11. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:
а) үзбәк
б) хакас
в) урум
г) кырым татарлары
11. а
12.Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:
а) татар
б) гагауз
в) кыргыз
г) кырым татарлары
12. в
13. Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:
а) чуваш
б) казах
в) төрек
г) алтай
13. б
14. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:
а) караим
б) төрекмән
в) уйгыр
г) тува
14. а
15. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:
а) кыргыз
б) кырымчак
в) казах
г) хакас
15. б

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

16. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:
а) алтай
б) шор
в) урум
г) үзбәк
16. в

17. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:
а) үзбәк
б) хакас
в) чуваш
г) гагауз
17. г

18. Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:
а) кырым татарлары
б) себер татарлары
в) татарлар
г) әзербайҗан
18. а

19. Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык:
а) себер татарлары
б) кырым татарлары
в) кумык
г) карачай-балкар
19. а

20. Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык:
а) чулым татарлары
б) чуваш
в) тува
г) якут
20. а

Тәңгәллек

1. Этник төркемнәре белән тәңгәлләштерегез:
1. татар а) угыз
2. төрек б) кыпчак
3. үзбәк в) карлук
4. чуваш г) болгар

1-б, 2-а, 3-в, 4-г.

2. Халыкларны географик урын белән тәңгәлләштерегез:

1) Көнбатыш төркем а) татар
2) Себердә яшәүче халыклар б) гагауз
3) Урта Азия, Казахстан в) шор
4) Идел, Урал г) каракалпак
1-г, 2-в, 3-б, 4-а.

3. Халыкларны географик урын белән тәңгәлләштерегез:
1) кырымчак а) Себер төркеме

2) татар б) Көнбатыш төркем
3) кумык в) Идел-Урал буе
4) тофа г) Кавказ, Дагыстан
1-б, 2-в, 3-г, 4-а.

4. Әсәрләрне авторлары белән тәңгәлләштерегез:
1) "Диване-лөгат эт түрк" а) С.У. Ремезов
2) "Русча-татарча кулъязма сүзлек" б) М. Кашгарый
3) "Описание народов Сибири" в) М. Ногман
4) "Русча-татарча сүзлек" г) С. Хәлфин
1-б, 2-в, 3-а, 4-г.

5. Чорларның тарихи чикләрен тәңгәлләштерегез:
1) Алтай чоры а) 15 гас. б.көннәргә кадәр
2) Хун чоры б) тарихи чикләре билгесез
3) Яңа төрки чор в) б.э 5 гасырына кадәрге чор
4) Борынгы төрки чор г) 5-10 гасырга кадәр
1-б, 2-в, 3-а, 4-г.

6. Себер халыкларын географик урыны белән тәңгәлләштерегез:
1) Көнбатыш регион а) тува, тофалар
2) Көнчыгыш регион б) Себер татарлары, Чулым татарлары
3) Саян регионы в)хакас, шорлар
4) Алтай регионы г)якутлар, долганнар

7. Әсәрне авторлары белән тәңгәлләштерегез:
1) "Нәһҗел Фәрадис" а) С.Сараи
2) "Гөлестан бит төрки" б) М.Болгари
3) "Мәхәббәтнамә" в) Й.Баласагунлы
4) "Кутадгу белек" г) Хәрәзми
1-б, 2-а, 3-г, 4-в.

8.Төрки телләрне төркемләүдә галимнәр нигез итеп алган билгеләрне тәңгәлләштерегез:
1) С.С. Малов а) генеологик
2) А.Н. Баскаков б) тарихи
3) В.В. Богородицкий в) фонетик-морфологик
4) А.Н. Самойлович г) географик
1-б, 2-а, 3-г, 4-в.

9. Халыкларның хәзерге атамаларын борынгы исемнәре белән тәңгәлләштерегез:
1) караим а) алан
2) карачай б) кузнец татарлары
3) якут в) карай
4) шор г) саха

10. Халыкларны диннәре белән тәңгәлләштерегез:
1) кырымчак а) христиан
2) гагауз б) ислам
3) тофа в) иудаизм
4) Литва һәм Белоруссия татарлары г) шаманлык

11. Халыкларны географик төркемнәренә тәңгәлләштерегез:
1) казах а) Идел буе һәм Урал

2) башкорт б) Кавказ һәм Төньяк Кавказ
3) хакас в) Себер төркеме
4) әзебайҗан г) Урта Азия һәм Казахстан

12. Халыкларны географик төркемнәренә туры китерегез:
1) уйгур, үзбәк, кыргыз а) Көнбатыш төркем
2) якут, шор, хакас б) Кавказ һәм Төньяк Кавказ
3) гагауз, караим, кырымчак в) Себер төркеме
4) әзербайҗан, нугай, карачай г) Урта Азия һәм Казахстан

13.Халыкларның хәзерге атамаларын борынгы исемнәре белән тәңгәлләштерегез:
1) хакас а) карагас
2) тува б) мрас татарлары
3) тофа в) саян
4) шор г) Абакан татарлары

14. Халыкларның этник төркемнәрен тәңгәлләштерегез:
1) нугай а) болгар
2) төрекмән б) кыпчак
3) чуваш в) угыз
4) үзбәк г) карлук

15. Халыкларны төркемнәренә туры китерегез:
1) урум а) Себер төркеме
2) нугай б) Урта Азия һәм Казахстан
3) каракалпак в) Көнбатыш төркем
4) алтай г) Кавказ һәм Төньяк Кавказ

16. Халыкларның этник төркемнәрен билгеләгез:
1) алтай а) карлук
2)гагауз б) кыпчак
3) үзбәк в) угыз
4) караим г) уйгыр-угыз

17. Географик төркемнәргә бәйле халыкларны тәңгәлләштерегез:
1) Көнбатыш төркем а) балкар
2) Себер төркеме б) кырымчак
3)Кавказ һәм Төньяк Кавказ в) уйгыр
4) Урта Азия һәм Казахстан г) хакас

18. Халыкларның этник төркемнәрен тәңгәлләштерегез:
1) кыргыз а) кыпчак
2) уйгыр б) угыз
3) трухмен в) карлук
4) каракалпак г) кыпчак-кыргыз

19.Халыкларны географик төркемнәренә туры китерегез:
1) комык а) Себер төркеме
2) якут б) Көнбатыш төркем
3) Кырым татарлары в) Урта Азия һәм Казахстан
4) кыргыз г) Кавказ һәм Төньяк Кавказ

20. Авторларның хезмәтләрен тәңгәлләштерегез:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

1) Габен А. а) "Рунические письменности евразийских степей"

2) Тенишев Э.Р. б) "Язык орхоно-енисейской письменности"

3) Насилов В.М. в) "Принципы составления исторических грамматик и Истории литературных тюркских языков"

4) Кызласов В.Р. г) "Культура письма и печатания у древних тюрков"

Контрольная работа �1

I вариант

1. Хәзерге төрки телләр һәм халыклар. Аларның таралыш географиясе.

2. Идел буе һәм Урал төрки халыклары. Аларны башка телләрдән аера торган тел үзенчәлекләре.

3. Төрки халыкларның тарихи-этник төркеме буларак угызлар. Нинди телләргә нигез салулары һәм төп тел үзенчәлекләре.

4. Тестлар.

Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) караим

б) кумык

в) кыргыз

г) хакас

Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:

а) чуваш

б) башкорт

в) татар

г) төрекмән

Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:

а) караим

б) төрекмән

в) уйгыр

г) тува

Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык:

а) чулым татарлары

б) чуваш

в) тува

г) якут

Кыпчак этник төркеме нигезендә формалашкан төрки халык -

а) чувашлар

б) гагаузлар

в) уйгырлар

г) татарлар

II вариант

1. Хәзерге төрки телләр һәм халыклар. Аларның таралыш географиясе.

2. Урта Азия һәм Казахстанда яшәүче төркиләр.

3. Төрки халыкларның тарихи-этник төркеме буларак кыпчаклар. Нинди телләргә нигез салулары һәм төп тел үзенчәлекләре.

4. Тестлар.

Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) караим

б) үзбәк

в) төрек

г) чуваш

Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык:

а) себер татарлары

б) кырым татарлары

в) кумык

г) карачай-балкар

Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:

а) караим

б) төрекмән

в) уйгыр

г) тува

Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) кырым татарлары

б) карачай-балкар

в) себер татарлары

г) чулым төркиләре

Угыз этник төркеме нигезендә формалашкан төрки халык -

а) татарлар

б) башкортлар

в) кырым татарлары

г) комыклар

III вариант

1. Хәзерге төрки телләр һәм халыклар. Аларның таралыш географиясе.

2. Кавказда һәм Дагыстанда яшәүче төрки халыклар.

3. Төрки халыкларның тарихи-этник төркеме буларак карлуклар-уйгурлар. Хәзерге көндә дәвамчылары һәм төп тел үзенчәлекләре.

4. Тестлар.

Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:

а) уйгыр

б) татар

в) чуваш

г) алтай

Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:

а) кырым татарлары

б) себер татарлары

в) татарлар

г) әзербайҗан

Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) гагауз

б) башкорт

в) якут

г) төрек

Көнбатыш Себердә яшәүче төрки халык:

а) чулым татарлары

б) чуваш

в) тува

г) якут

Кыпчак этник төркеме нигезендә формалашкан төрки халык -

а) угызлар

б) кыргызлар

в) чувашлар

г) урумнар

IV вариант

1. Хәзерге төрки телләр һәм халыклар. Аларның таралыш географиясе.

2. Себердә яшәүче төрки халыклар.

3. Төрки халыкларның тарихи-этник төркеме буларак болгарлар. Нинди телләргә нигез салулары һәм төп тел үзенчәлекләре.

4. Тестлар.

Идел буе - Уралда яшәүче төрки халык:

а) татар

б) казах

в) кыргыз

г) әзербайҗан

Урта Азиядә һәм Казахстанда яшәүче төрки халык:

а) чуваш

б) башкорт

в) татар

г) төрекмән

Көнбатышта (Литва, Украинада) яшәүче төрки халык:

а) алтай

б) шор

в) урум

г) үзбәк

Кавказ һәм Дагыстанда яшәүче төрки халык:

а) әзербайҗан

б) уйгыр

в) караим

г) шор

Угыз этник төркеме нигезендә формалашкан төрки халык -

а) чувашлар

б) үзбәкләр

в) татарлар

г) төркеләр

Контрольная работа �2

I вариант

1. Төрки телләр үсешендә төп тарихи чорлар: алтай чоры, һун чоры, борынгы төрки чор, урта төрки чор, яңа төрки чор. Чорларга характеристика.

2. Төрки телләрне төркемләгән А.Н.Самойлович бүленеше.

II вариант

1. Төрки телләр үсешендә төп тарихи чорлар: алтай чоры, һун чоры, борынгы төрки чор, урта төрки чор, яңа төрки чор. Чорларга характеристика.

2. А.Н.Баскаковның генеалогик классификациясе.

2) Тематика рефератов (Рефератлар язу өчен темалар)

1. Х.Фәезхановның тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
2. И.Хәлфиннең тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
3. Г.Алпаровның тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
4. Ш.Рамазановның тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
5. К.Насыйриның тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
6. Л.Җәләйнең тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
7. Җ.Вәлидинең тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
8. Г.Нугайбәкнең тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
9. Г.Ибрагимовның тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
10. М.Мәхмүдевнең тел белеме өлкәсендәге эшчәнлеге.
11. С.Хәлфиннең грамматикасы һәм сүзлеге.
12. Н.Ф. Катановның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.
13. В.В.Радловның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.
14. А.Казембекның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.
15. А.К.Дмитриевның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.
16. А.Н.Кононовның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.
17. Н.А.Баскаковның эшчәнлеге һәм хезмәтләре.

Экзаменационные вопросы прилагаются в виде Приложения �1 (с.16-17)

7.1. Основная литература:

Камчатнов, А. М. Введение в языкознание [Электронный ресурс] : учеб. пособие / А. М. Камчатнов, Н. А. Николина. - 10-е изд., стереотип. - М. : Флинта : Наука, 2011. http://znanium.com/bookread2.php?book=405795

Основы филологии: Учебное пособие / А.А. Чувакин; Под ред. А.И. Куляпина. - М.: Флинта: Наука, 2011. - 240 с. http://znanium.com/bookread.php?book=331811

Нелюбин, Л. Л. История науки о языке [Электронный ресурс] : учебник / Л. Л. Нелюбин, Г. Т. Хухуни. - 4-е изд., стереотип. - М. : Флинта : Наука, 2011. - 376 с. http://znanium.com/bookread2.php?book=406332

Федулин, А. А. Россия и ее народы [Электронный ресурс]: Учебное пособие / А. А. Федулин, Д. А. Аманжолова. - М.: ФГБОУ ВПО 'РГУТиС', 2012. - 184 с. http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=452447

Теория языка. Вводный курс: Учебное пособие / А.А.Горбачевский. - М.: Флинта: Наука, 2011. - 280 с. http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=447873

Зәкиев М.З. Хәзерге татар халкының тирән тамырлары / Мирфатыйх Зәкиев; Татарстан Респ. ФА , Г. Ибраһимов исм. Тел, әд. һәм сәнгать ин-ты. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2012. - 358 с.

7.2. Дополнительная литература:

Юдаева, О. В. Тесты по дисциплине Введение в языкознание [Электронный ресурс] / О. В. Юдаева. - М.: Флинта : Наука, 2011. - 152 с. http://znanium.com/bookread2.php?book=462902

Венгерский гений. Венгры, как они видят себя, Венгрию, свое место в истории и современном мире [Электронный ресурс] : сб. ст. / пер. с венг. О. А. Володарской, Д. Ю. Анисимовой. - М.: Логос, 2011. - 420 с. http://znanium.com/bookread2.php?book=468242

Общее языкознание и история языкознания: Курс лекций / В.П. Даниленко. - М.: Флинта: Наука, 2009. - 272 с. http://znanium.com/bookread.php?book=320759

7.3. Интернет-ресурсы:

Нуриева Ф.Ш. Введение в тюркскую филологию (на татарском языке). Система интерактивного тестирования знаний. - http: // 192. 168. 5. 110: 8000

Большой Энциклопедический словарь - dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/123418

Институт стран Азии и Африки при Московском государственном университете (МГУ) - http://www.iaas.msu.ru

Н.З.Гаджиева. Тюркские языки - www.lingvotech.com/gadzhiyeva-90

Тюркские языки - ru.wikipedia.org/wiki/

Филологический портал Philology - www.philology.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Введение в тюркскую филологию" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе " БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС " БиблиоРоссика " представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Необходимые технические средства:

1. Мультимедийный компьютер.
2. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет).
3. Сканер.
4. Принтер лазерный.
5. Копировальный аппарат.
6. Ноутбук

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 45.03.01 "Филология" и профилю подготовки Прикладная филология: татарский язык и литература, журналистика .

Автор(ы):
Юсупова А.Ш. ____________________
Саттарова М.Р. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Денмухаметова Э.Н. ____________________
"__" _________ 201 __ г.